

Наталія ДАЩЕНКО
кандидат філологічних наук,
доцент кафедри журналістики
Тернопільського національного
педагогічного університету
імені Володимира Гнатюка

УДК 821.161.2.0: 81'38 : 070

ЕЛЕМЕНТИ ІНТЕРТЕКСТУАЛЬНОСТІ У ПУБЛІЦИСТИЧНОМУ ТЕКСТІ

У статті зроблено спробу проаналізувати способи залучення у публіцистичний текст на суспільно-політичну тематику маркерів інтертекстуальності. Комунікативний і когнітивний потенціал інтертекстуальності розкрито через способи його представлення в авторських публікаціях – паралелізм із протекстом, його перекодування, переосмислення, дистанціювання від нього.

Осмислення залучених елементів інтертексту переконує у тому, що сучасні журналісти свідомо послуговуються цими прецедентами. Потреба їх використання залежить від інтенції автора: пояснити, аргументувати, інтерпретувати події, спрогнозувати їх подальший перебіг, ілюструвати свою думку, поглибити семантику висловлювання, провести аналогії з іншими періодами чи середовищами, надати реципієнтам емпіричний матеріал тощо.

Безсумнівно, що тематична, а почасти й жанрова специфіка публікацій сприяє включенню в мовну канву тексту іманентних маркерів, що додатково впливають на сприйняття й розуміння сенсів, забезпечують смислову поліфонію. Можна припустити, що саме суспільно-політичний вектор виступає підґрунтям для асоціативної реалізації авторської інтенції через «міжтекстові» одиниці, які пов'язують мовні картини світу автора і читача, а також картини світу різних епох та культур.

Ключові слова: публіцистичний текст, інтертекст, прецедентний текст.

Вступ. Сучасній людині важливо знати не лише власний національний простір, а й виходити з нього кожного разу з іншою когнітивною чи прагматичною метою. Посередником у «міжнаціональній подорожі» часто виступає медійний простір, який пропонує реципієнтові надзвичайно широкий спектр способів і засобів пізнання історії та культур світу. Непроминально важливим засобом освоєння залишається словесна форма. Маркери інших культур є об'єктом зацікавлення гуманітарних дисциплін: семіотики, етнології, культурології тощо. У філософії, літературознавстві, лінгвістиці виробилося і закріпилося специфічне поняття інтертекстуальності, яке відображає «спадковість» цивілізаційного поступу.

За літературознавчим словником-довідником, «інтертекстуальність (фр. *intertextualité* – міжтекстовість) – міжтекстові співвідношення літературних творів» [5, с. 317–318]. Однак ці зв'язки притаманні не лише текстам красного письменства. Вони присутні й у науковій комунікації, хоча тут мають «інший характер мовного вираження міжтекстової взаємодії. У науковій комунікації неможливе існування прихованих, завуальованих натяків і має бути повна визначеність і однозначність у розрізненні свого й чужого знання. Тому в науковому викладі представлені тільки експліцитні та

квзіекспліцитні маркери інтертекстуальності: цитати, виділені лапками або додатковими графічними засобами, непряма мова, фонові покликання, бібліографічний апарат, примітки, додатки і т. ін.» [6, с. 7].

Властива інтертекстуальність і публіцистичній комунікації, де виступає універсальним принципом, що сягає античних законів публічного мовлення. Публіцистична комунікація вбирає риси художнього і наукового дискурсу, тому на підставі наступності знань кожен новий публіцистичний текст може бути середовищем як збереження і транслювання, так і доповнення знання (інформації). Від літературознавчого розуміння поняття інтертекстуальності для публіцистичного тексту характерне відтворення «конкретних літературних явищ інших творів, більш ранніх, через цитування, алюзії, ремінісценції, пародіювання», рідше – наслідування «чужих стильових властивостей і норм (окремих письменників, літературних шкіл і напрямів)» [5, с. 317–318], тобто стилізація.

Термінологічне осмислення поняття інтертекстуальності представлено у працях Р. Барта, М. Бахтіна, Ю. Крістєвої та в багатьох сучасних гуманітарних розвідках. Одне з найбільш конкретизованих визначень належить І. Арнольд: «Інтертекстуальність розуміють як включення в текст або цілих інших текстів з іншими суб'єктами мовлення, або їхніх фрагментів у вигляді маркованих чи немаркованих, перетворених чи незмінних цитат, алюзій і ремінісценцій» [1, с. 346].

У лінгвостилістиці прийняте літературознавче розрізнення видів інтертекстуальності: «генетична – зауважує лише ті прото-, архетексти, які брали участь у виникненні літературного твору; інтенціональна – спланована автором, усвідомлена ним; іманентна – визначена чи нав'язана самим літературним твором; рецепційна – та, яка може бути виявлена емпірично різними реципієнтами» [5, с. 318].

У контексті цієї публікації беремо до уваги два очевидних в аналізованому матеріалі види інтертекстуальності – інтенціональний та іманентний. Оскільки аналізуємо тексти публіцистичного стилю на суспільно-політичну тематику, то враховуємо засоби вираження авторської інтенції: пояснити, інтерпретувати події, спрогнозувати їх подальший перебіг. Безсумнівно, що тематична, а почасти й жанрова специфіка публікацій сприяє включенню в мовну канву тексту іманентних маркерів, що додатково налаштовують на сприйняття й розуміння текстового смислу, забезпечують смислову поліфонію. Можна припустити, що саме суспільно-політичний вектор виступає підґрунтям для асоціативної реалізації авторської інтенції через «міжтекстові» одиниці, які пов'язують мовні картини світу автора і читача, а також картини світу різних епох та культур.

Мета статті – окреслити засоби й проаналізувати способи залучення знань про інші культури у сучасному публіцистичному тексті на суспільно-політичну тематику.

Джерелами вивчення слугують журналістські публікації, які відповідають критеріям відображення сучасності, зв'язку людини і суспільства, ґрунтовно чи фрагментарно осмислюють проблеми дійсності, містять авторський аналітичний або інтерпретаційний елемент. Для вивчення маркерів інтертекстуальності опрацьовано публікації Б. Бахтеєва, С. Грабовського, Т. Метельової, Є. Яценка у традиційній періодиці, а саме у журналі «Сучасність» за 2000–2002 рр.

Виклад основного матеріалу. У міжкультурній комунікації важливою ознакою є здатність розуміти історичний досвід та культуру різних народів. Врахування цього критерію передбачає проникнення у сенс відповідних мовних одиниць – репрезентатив певного історико-національного середовища – через посередництво носія інформації, яким традиційно є текст. Хоча можлива передача сенсів через звук (музика), різні форми зображення (живопис, пластика, скульптура, архітектура), інші знакові системи. Оскільки текст – це «мережа взаємозалежностей» (Ю. Крістєва), а основним носієм значення є лексема, то намагатимемося «прочитати» семантику включення інших соціально-історичних і культурних контекстів у публіцистичний текст саме через слова та їх поєднання.

Зі стилістичного погляду виразниками чужого, іноземного є іншомовні слова – екзотизми (гр. *exotikos*), які використовуються для створення особливого колориту, а власний національний досвід репрезентують історизми та архаїзми. Однак оцінки цих мовних одиниць замало для адекватного розуміння, відтворення та сприйняття надбань сучасного багатокультурного середовища. Тому беремо до уваги поняття «мовні знаки культури», у яких зафіксовано значущі уявлення про культурні цінності у традиції власного та інших народів. Пізнання й розуміння цих знаків забезпечує глибоке індивідуальне проникнення у семантику і структуру тексту.

З погляду С. Єрмоленко, «мовні знаки культури – це не тільки традиційні епітети, усталені метафоричні вислови, картини-образи, побудовані на зіставленнях-асоціаціях. Це ще й народна мораль, що виводиться із традиційних народнопісенних формул зіставлення, паралелізму картин природи і людського життя» [3, с. 102–103]. На переконання науковця, «мовні знаки національної культури... розвивають мовно-естетичне чуття, поглиблюють, збільшують культурно-історичний шар сучасної мови» [3, с. 26]. І звичайно, сприяють пізнанню інших культурних середовищ.

Беручи за основу саме цей лінгвостилістичний підхід, вважаємо доцільним окреслити коло мовних маркерів – «культуроносних» знаків мови, серед яких, без сумніву, найвиразнішими є лексико-фразеологічні одиниці. Саме вони відображають суттєві властивості, стани, ознаки, дії носіїв певної національної традиції.

До мовних знаків культури можна віднести: назви специфічних предметів, явищ, подій; епітети, метафори та інші художні засоби; мовні образи та символи; загальновідомі цитати, крилаті вислови та афоризми. Поєднуючи перелік маркерів інтертекстуальності й мовних знаків культури, отримуємо досить багатий перелік засобів залучення культурно-історичного досвіду у новітній текстотвірний процес. Зауважимо, що публіцистичний текст на суспільно-політичну тематику активно послуговується різними формами включення фактажу. У випадках його незаперечної резонансності він також може бути трактований як елемент інтертекстуальності. Наприклад, прізвища президентів, назви і дати видатних подій, відомі цитати з виступів і промов тощо. Особливістю публіцистичних текстів суспільно-політичного спрямування, зрозуміло, є залучення відповідної прецедентної (лат. *praecedens* – той, що передує) інформації, відомої більшості української спільноти лише за натяком, цитуванням, алюзією. Й аналізовані публікації багаті на такий матеріал, який стосується прецедентів:

- історичних (*переселення народів, новий «поділ Європи», соборна Україна, об'єднання Німеччини*),
- політичних (*Версальський мир, «план Маршалла», холодна війна, залізна завіса, «другий / третій світ»*),
- соціокультурних (*цивілізований Шумер, доба постмодерну, ісламський світ, «китайське диво»*) тощо.

З погляду мовознавства прецедентний текст передбачає, що у читача є відповідні фонові знання для адекватного розуміння змісту повідомлення, який має і експліцитний, й імпліцитний характер. Важливо, що цей мовностилістичний прийом за допомогою мінімальних засобів не тільки відсилає до певного першоджерела, а й передає закріплене за ним ставлення та сприйняття.

У публіцистичній комунікації можливий паралелізм із прототекстом, його перекодування, переосмислення, дистанціювання від нього.

Паралелізм виявляється у тих випадках текстотворення, коли авторові потрібно аргументувати свою думку, підсилити її, надати особливої ваги. Саме тоді стає у нагоді досвід попередніх періодів та епох, екстрапольований у сучасний національний простір. Наприклад, при оцінці «проблем, порушених самою об'єктивною ходою об'єктивних процесів» сучасності С. Грабовський послуговується багатьма «текстами і контекстами доби». Залучення таких елементів надзвичайно активне, ось окремі випадки:

Проте існують різні кризи. Є й такі, що загрожують самому еству людини, інакше кажучи – наслідком якоїсь із криз може стати подальша відсутність криз. Раз і

назавжди. **Як формулював Кант, «на цвинтарі людства», а як вибудувати такий цвинтар – справа вже десята, чи не так?** [14, с. 27];

*Відмінність інформації від продукції матеріального виробництва... афористично сформулював **Бернард Шоу: якщо у кожного із нас по яблуку, і ми обмінюємось ними, – у кожного залишиться по яблуку. А от якщо у кожного по ідеї, то наслідком обміну стане те, що у кожного буде по дві ідеї*** [14, с. 32];

*Вільна гра перетворилася на комерційне шоу. **Олімпізм де Кубертена** у зіткненні з **прагматизмом Самаранча** не просто загинув – він загинув непомітно, без будь-яких гучних протестів* [14, с. 36];

Гергард Веттіг** де-факто оголошує ідіотом **Іммануїла Канта**, котрий наприкінці XVIII століття **наголошував, що «довічний мир» у Європі можливий винятково за умови ухвалення рішення про такий мир демократичними національними державами [14, с. 38] та ін.

Мовними маркерами інтертекстуальності послуговуються й інші автори аналітичних журналістських публікацій при висвітленні найрізноманітніших питань сучасного суспільства:

*Ще десять років тому **«Людській комедії»** якого-небудь вітчизняного, себто союзно-радянського, **Оноре де Бальзака** з його соціальним критицизмом не дозволили б з'явитися навіть у зародку* [17, с. 71];

*Історія знає один показовий приклад реставрації політичного мертвого режиму – **реставрацію монархії Бурбонів після поразки Наполеона**... Тоді час спливав повільно... Сьогодні **реставрація «Бурбонів»** на теренах колишнього Союзу призвела б до світової катастрофи. Прибічники ідеї нового СРСР мають усвідомити: слов'янські народи зійдуть з історичної сцени лише в одному випадку – коли вони дадуть себе загнати до нового гігантського колгоспу* [17, с. 78];

*...відповідна реакція Верховної Ради, що непогано описується **законом Ньютона (дія дорівнює протидії)** і відтак вторинність, похідність занять парламентаріїв від кабмінівських і президентських ініціатив* [15, с. 61];

*Перманентна багаторічна війна гілок у рік президентських виборів закінчилася перемогою виконавської номенклатури над усіма іншими з третьою і четвертою включно. Чи надовго? Чи це не той рідкісний випадок, коли війна все ж крає за мир, що настав? Як тут не пригадати **Геракліта з його дивовижним: «Слід знати, що війна всезагальна і все здійснюється через боротьбу і з необхідності»*** [15, с. 65].

Переосмислення виявляється в авторському тлумаченні прецеденту через уведення в контекст, який сприяє актуалізації переносного значення. Причому уже закріплене за цим текстом образне значення або переноситься на інші об'єкти, або розширює чи звужує семантику претексту. Як-от у цьому випадку:

*Наведена вище картина не є якоюсь антиутопією. Це є жорстока перспектива української дійсності. Такими є діла, а не слова того внутрішнього **«Карфагену»**, який висушує тіло й душу нашої Батьківщини. І цей **«Карфаген» мусить бути зруйнований**. Зусиллями організованого народу, його пробудженою свідомістю* [16, с. 51]. У прямому значенні Карфаген називає стародавнє місто (814 р. до н. е.) й однойменне фінікійське царство, що було потужним опонентом Стародавнього Риму. Вислів **«Карфаген повинен бути зруйнований!»** (лат. Carthaginem esee delendam) належить державному діячеві Катонові Старшому (234–149 рр. до н.е.) і відображає агресивну політику щодо фінікійської держави, столицю якої було спалено й розорено (146 р. до н. е.). За переказами, римляни посипали руїни сіллю, що символізувало припинення добробуту місцевості. Цими словами виражають наполегливу вимогу знищити ворога або подолати перешкоду [4]. У контексті публікації власну назву взято у лапки, що свідчить, що автор надає їй переносного значення. Очевидно, тут мається на увазі перенесення конфлікту геополітичних інтересів на протистояння світоглядне, духовне, комунікаційне. Адже йдеться про роль інформації в самоідентифікації української спільноти.

Перекодування. Якщо з погляду мови кодування (фр. code – умовне скорочення) пов'язане з зашифровуванням повідомлення, вкладанням у нього загальнозрозумілого значення у певному комунікативному середовищі, то перекодування (зміна коду) пов'язане зі зміною сфери використання, звуженням чи розширенням значення відповідно до соціально-культурних особливостей, зі заміною звичайного значення певними умовними позначеннями.

У «Словнику термінів міжкультурної комунікації» Ф. Бацевич розглядає кілька різновидів кодів: код культури, код культури духовний, предметний, соматичний, мовний, маскультурний. Важливими дефініціями щодо розуміння перекодування претексту вважаємо: «Код культурно-мовний у комунікації – єдність мовних і культурних знань, які виявляються у міжкультурній комунікації і втілюються у вербальних повідомленнях»; «Код культури – спосіб, яким конкретна культура членує, категоризує, структурує, оцінює світ, що оточує членів певної національної лінгвокультурної спільноти; «сітка», яку культура «накидає» на навколишню дійсність» [2].

В аналізованому матеріалі звертаємо увагу на залучення специфічного явища в історії і культурі Латинської Америки – *креолів*. За дефініцією СУМ, це – «1. Нащадки іспанських і португальських колонізаторів у країнах Латинської Америки. 2. Люди, що походять від змішаного шлюбу іспанців та індіанців» [8 : 4, с. 335]. У журналістському тексті цей історико-культурний тип набуває дещо негативного значення у контексті *креольської України* [13]. Сенс перекодування віднаходимо у словосполученнях і висловах, як-от:

політично креоли в абсолютній більшості – незалежники, інколи аж до фанатизму, але культурно вони майже завжди орієнтовані на Москву (часом так само – до фанатизму);

креольство... опанувало головним чином прагматичні посади; [креольство], прагнучи позбутися свого довічно провінційного і другорядного статусу;

креоли за пару років узяли до рук державне правління й економіку на всіх рівнях; креол відчуває потребу на щось спертися... на потужну традицію, чинну ще в імперії, яку креол вважає... своїм витвором і своїм надбанням;

частина креольства... намагається демонстративно і якомога швидше позбутися питомих ознак свого походження.

Хоч і не вичерпно представлене тут контекстуальне функціонування засвідчує, що лексема *креоли* та похідні від неї (*креольський, креольство*) з досить нейтрального словникового значення модифікує в оцінно-експресивну одиницю. Семантика сполучуваності часто базується на принципах аналогії та переосмислення, що призводить до виникнення нового контекстуального значення. У випадку зі словом *креол* – 'представник «міжнаціональної» меншини, який, відчуваючи меншовартість, намагається пристосуватися до певної політичної, культурної, етнічної системи; не є носієм цінностей питомого середовища'. Витворивши таку аналогію, С. Грабовський з особливою публіцистичною пристрасністю таврує українських «креолів» й витворене ними меншовартісне, пристосованське історико-культурне середовище.

Спостерігаємо, як публіцистичний контекст змінює звичне для більшості носіїв полілінгвокультури значення мовного коду, внаслідок чого мовний знак «іншої» культури сприймається зі зміненою семантикою, беручи участь у формулюванні мовної картини світу новітнього українця.

Дистанціювання (лат. distantia – відстань) виявляється як віддалення, відсторонення, відмежовування від претексту. Явище інтертекстуальності в його «філософському наповненні якнайкраще відображає принцип відсутності початку / кінця, стан усепоп'язаності й усеприсутності» [7, с. 334], а з погляду концептології є явищем «поєднання, схрещення, «склеювання» кількох уявлень, образів і їх словесного вираження; наслідок цього – інтертекст... – природна сфера побутування культурних концептів» [9, с. 4]. Показовим прикладом такого «конструювання» є «нанизування» однотипних

інтертекстових елементів, узятих із віддалених історико-культурних середовищ, але які слугують достатньою аргументацією для висловлення авторського переконання. Наприклад:

Знаменитий футболіст Зінетдін Зідан ототожнює себе не з містичною «арабською нацією», а з Францією; він є французом арабського походження. За майже сто років до нього Аполінарії Костровицький, уродзаний польський шляхтич, увійшов до світової культури як французький поет Гійом Аполлінер. Народжена в Одесі Ганна Горенко стала знаменитою росіяною Анною Ахматовою, а вроджена «кацапка» Марія Вілінська перетворилася на українську письменницю на ймення Марко Вовчок [12, с. 85].

Як бачимо, тут поєднано концепти різних історичних періодів, національних середовищ, культурних вимірів, але всі вони слугують ілюстрацією транскультурної ідентифікації, що відповідає авторській інтенції у зв'язку з міркуваннями про сучасну націю як спільноту громадян.

Видається, що дистанціювання від претесту є іманентною ознакою функціонування інтертекстових елементів. Адже саме через «відчуження» від повного оригіналу й відбувається міграція актуальних смислів у діахронному і синхронному масштабі. Саме відсторонення, віддалення від тексту-основи забезпечує цим елементам можливість «без кінця» продовжуватися в новостворюваних контекстах. Припускаємо, що саме дистанціювання є базовим і для інших форм існування інтертекстових елементів – паралелізму із прототекстом, його перекодування, переосмислення. За цим принципом забезпечено тривале актуальне існування крилатим висловам, афоризмам, цитатам та іншим формам інтертексту, як-от:

Як часто повторював Еркюль Пуаро, людський розум опирається оригінальності... [далі авторський коментар] І людина у своїй поведінці прагне до застосування стандартних прийомів – особливо ж якщо колись це дало бажаний результат. Політичні діячі – а з їхньою поміччю й цілі держави – мабуть, не є винятком із цього правила. Так сталося і зі Сполученими Штатами Америки і їхніми західними союзниками [про стратегію політики щодо Росії] [11, с. 83].

Залучення образу дотепного персонажа фольклору низки народів Середземномор'я, Близького Сходу і Великого Степу Ходжі Насреддіна у текст історико-політичного змісту засвідчує кілька модифікаційних процесів існування інтертекстуальних елементів – дистанціювання й паралелізму:

Доводиться й досі чути, що от нібито у Сполучених Штатах Америки тридцятих років усім правила мафія, потім діти мафіозі вирости, здобули освіту у престижних університетах та й перетворилися собі на добропорядних бізнесменів. Так нібито станеться і в Україні. Але це – той самий випадок, коли Ходжа Насреддін обіцяв падишахові навчити ішака читати: протягом обіцяного терміну або ішак помре, або падишах, або вчитель читання [перетворення мафіозі у добропорядних бізнесменів] [10, с. 80].

Осмислення багатьох фактів залучення у публіцистичний текст суспільно-політичної тематики елементів інтертексту переконує у тому, що сучасні журналісти свідомо послуговуються цими прецедентами. Потреба їх використання залежить від інтенції автора: аргументувати, ілюструвати свою думку, поглибити семантику висловлювання, провести аналогії з іншими періодами чи середовищами, надати реципієнтам емпіричний матеріал тощо.

Висновки. Сучасний публіцистичний текст глибокий за змістом і багатоспрямований за призначенням. Його суспільно-політична складова вагома з багатьох точок зору: розбудовування структур влади, національно-культурна ідентичність, формування полікультурної особистості тощо. Автори пропонують читачам власні погляди на певні явища у суспільно-політичному житті, причому послуговуються структурно-логічними, фактологічними, мовностилістичними засобами. Розумінню текстів сприяє

використання прецедентних феноменів, що допомагає зберегти культурну спадковість, показати, що «нові» тексти логічно, семантично й естетично продовжують тексти попередніх епох.

Стратегічною метою сучасних аналітичних матеріалів публіцистичного стилю є формування високоосвіченої, неупередженої, високоемоційної особистості, готової до міжкультурної взаємодії. Усвідомлення своєї національної належності передбачає усвідомлення спільної історичної долі; знання і розуміння національних і державних звичаїв, традицій, символів, мови свого народу, а також світової спадщини.

Структура публіцистичного тексту відкрита для відображення різних сенсів, а отже, й залучення інтертекстуальних смислів. Оскільки «інтертекстуальність може виявлятися у використанні прецедентних текстів – потенційно автономних смислових блоків мовленнєвого твору, які актуалізують значущу для автора фонову інформацію і апелюють до «культурної пам'яті» читача» [6, с. 8], то претексти забезпечують вказівку на авторитетних попередніх творців подібних сенсів, на ступінь віддаленості у часі і просторі. Завдяки «смісловій компресії» вихідного тексту транслюють цінні ідеї у сучасний інформаційний простір, активізуючи або формуючи фонові знання реципієнта. Отож, інтертекстуальні елементи актуальні як з комунікативної, так і з когнітивної точки зору, оскільки, залучаючи «базову авторитетність», забезпечують інтелектуально-культурну спадкоємність, формують своєрідну систему ціннісних координат у мовній картині світу певної спільноти.

ЛІТЕРАТУРА І ДЖЕРЕЛА

1. Арнольд И. В. Объективность, субъективность и предвзятость в интерпретации художественного текста / И. В. Арнольд // Семантика. Стилистика. Интертекстуальность : сб. статей. – СПб. : СПбГУ, 1999. – С. 341–350.
2. Бацевич Ф. С. Словник термінів міжкультурної комунікації [Електронний ресурс] / Ф. С. Бацевич. – Режим доступу : <http://terminy-mizhkult-komunikacii.wikidot.com/k>
3. Єрмоленко С. Нариси з української словесності: стилістика та культура мови / С. Єрмоленко. – К. : Довіра, 1999. – 432 с.
4. Карфаген // Словопедія. – Режим доступу : <http://slovopedia.org.ua/33/53402/32976.html>
5. Літературознавчий словник-довідник / Р. Т. Гром'як, Ю. І. Ковалів та ін. – К. : ВЦ «Академія», 1997. – 752 с.
6. Переломова О. С. Інтертекстуальність як системотвірна текстово-дискурсивна категорія [Електронний ресурс] / О. С. Переломова // Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії. – 2008. – № 34. – С. 87–95. – Режим доступу : http://www.zgia.zp.ua/gazeta/VISNIK_34_10.pdf
7. Потапенко С. Проблеми інтерпретації поняття інтертекстуальності в сучасній гуманітарній науці [Електронний ресурс] / С. Потапенко // Література. Фольклор. Проблеми поетики : зб. наук. праць. – К. : Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2010. – Вип. 34. – С. 332–339. – Режим доступу : <http://philology.knu.ua/files/library/folklore/34/47.pdf>
8. Словник української мови : в 11-ти тт. ; за ред. І. К. Білодіда. – К. : Наукова думка, 1970–1980. – Т. 4.
9. Степанов Ю. «Интертекст», «Интернет», «интерсубъект» (к основаниям сравнительной концептологии) / Ю. Степанов // Известия АН. Серия литературы и языка. – 2001. – Т. 60. – № 1. – С. 3–11.
10. Бахтеев Б. Пострадянські реформи: червоне світло в кінці тунелю // Борис Бахтеев // Сучасність. – 2001. – № 11. – С. 56–86.
11. Бахтеев Б. Чи довго Захід чекатиме / Борис Бахтеев // Сучасність. – 2000. – № 10. – С. 83–86.
12. Грабовський С. Карма Руху: хто сказав «А»... / Сергій Грабовський // Сучасність. – 2002. – № 3. – С. 84–90.
13. Грабовський С. Креоли, креоли, навкруг самі креоли... / Сергій Грабовський // Сучасність. – 2001. – № 10. – С. 68–77.
14. Грабовський С. Україна. Європа. Присмерк? / Сергій Грабовський // Сучасність. – 2000. – № 12. – С. 27–45.

15. Метельова Т. Доленосий 1999: Quo vadis, Україно? / Тетяна Метельова // Сучасність. – 2000. – №1. – С. 61–67.
16. Шумилов О. Феномен 31 жовтня. Внутрішній «Карфаген» / Олександр Шумилов // Сучасність. – 2000. – №1. – С. 45–51.
17. Ященко Є. Паразитизм і труд у таборі соціалізму / Євген Ященко // Сучасність. – 2000. – №5. – С. 71–78.

Наталія Дашенко

Элементы интертекстуальности в публицистических текстах

В статье сделана попытка проанализировать способы вовлечения в публицистический текст на общественно-политическую тематику маркеров интертекстуальности. Коммуникативный и когнитивный потенциал интертекстуальности раскрыто через способы его представления в авторских публикациях – параллелизм с прототекстом, его перекодирование, переосмысление, дистанцирование от него.

Осмысление привлеченных элементов интертекста убеждает в том, что современные журналисты сознательно пользуются этими прецедентами. Необходимость их использования зависит от интенции автора: объяснить, аргументировать, интерпретировать события, спрогнозировать их дальнейшее течение, иллюстрировать свое мнение, углубить семантику высказывания, провести аналогии с другими периодами или средами, предоставить реципиентам эмпирический материал и тому подобное.

Несомненно, что тематическая, а отчасти и жанровая специфика публикаций способствует включению в языковую канву текста имманентных маркеров, которые дополнительно влияют на восприятие и понимание смыслов, обеспечивают смысловую полифонию. Можно предположить, что именно общественно-политический вектор выступает основой для ассоциативной реализации авторской интенции через «междутекстовые» единицы, связывают языковые картины мира автора и читателя, а также картины мира различных эпох и культур.

Ключевые слова: публицистический текст, интертекст, прецедентный текст.

Nataliia Dashchenko

The Elements of Intertextuality in Publicistic Text

There was an attempt to analyze the ways of involving markers of intertextuality into socio-political publicistic texts. Communicative and cognitive potential of intertextuality is exploited by means of its presentation in publications by different authors, which are the use of parallelism with prior text, its decoding and re-comprehending and distancing from it.

Modern journalists deliberately use these precedents. The need for use depends on the intention of the author. The author needs to explain, argue, interpret the events, predict their further course, illustrate their thoughts, deepen the semantics of the statement, draw analogies with other periods or environments, provide empirical material to recipients, and etc.

The thematic specificity of publications contributes to the inclusion of the immanent markers in the language of the canvas. They influence the perception and understanding of meaning and provide semantic polyphony. One can assume that the socio-political vector is the basis for the associative realization of the author's intention through the "intertextual" units. They associate the linguistic pictures of the world of the author and the reader, as well as pictures of the world of different eras and cultures.

Key words: publicistic text, intertext, precedent text.